

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi N.M. i J.M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. I ACa 3062/23, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 czerwca 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 3062/23, nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje N.M. i J.M od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości po 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych na rzecz każdego z nich, za okres od 14 maja 2021 r. do 17 czerwca 2026 r.;**
- 3. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz N.M. i J.M. kwotę 400 (czterysta) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz N.M. i J.M. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Krzysztof Wiak Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 23 kwietnia 2026 r. N.M. i J.M. (dalej: „Skarżący”) zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika wnieśli skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt I ACa 3062/23 zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, nastąpiła przewlekłość postępowania,
2. zlecenie Sądowi prowadzącemu postępowanie podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej,
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżących kwoty po 5000 zł,
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz każdego ze Skarżących kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W treści uzasadnienia wskazano, że postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd I instancji rozpoczęło się 14 maja 2021 r. (data rejestracji) i zakończyło się 16 maja 2023 r. wydaniem wyroku. Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 16 października 2023 r. Pomimo, iż od wpływu akt do Sądu Apelacyjnego upłynęło już 30 miesięcy, w sprawie nie doszło do wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej. Stan bezczynności Sądu trwa już zatem 30 miesięcy. Pomimo złożenia stosownych wniosków oraz ponagleń, do dnia złożenia skargi Sąd II instancji nie wyznaczył rozprawy w przedmiotowej sprawie.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano,

że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżących, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie 14 maja 2021 r. Sąd I instancji wydał wyrok 16 maja 2023 r. Od powyższego wyroku pozwany wniósł apelację, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 14 lipca 2023 r. i wraz z aktami została przekazana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 16 października 2023 r. Tego samego dnia przeprowadzono losowanie sędziego referenta, a następnego dnia zarządzono wpisanie sprawy do repertorium ACa i rozpoznanie sprawy według kolejności wpływu. Zarządzeniem z 16 stycznia 2024 r. zawiadomiono strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. 20 lutego 2024 r. odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi Skarżących, a 13 marca 2024 r. wpłynęła odpowiedź Skarżących na apelację pozwanego. Zarządzeniem z 26 sierpnia 2024 r. sprawę skierowano na kalendarz spraw oczekujących do wyznaczenia terminu. Pełnomocnik Skarżących 19 września 2025 r. wniósł o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Zarządzeniem z dnia 15 września 2025 r. poinformowano pełnomocnika, że sprawa zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością wpływu. Pismem z 11 lutego 2026 r. pełnomocnik Skarżących ponownie wniósł o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Zarządzeniem z 24 lutego 2026 r. poinformowano pełnomocnika jak w zarządzeniu z 15 września 2025 r., a nadto o tym, że przewidywany termin rozprawy apelacyjnej w ciągu 4-5 miesięcy. Kolejny wniosek o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej pełnomocnik Skarżących zawarł w piśmie z 17 kwietnia 2026 r. Zarządzeniem z 19 maja 2026 r. wyznaczono termin rozprawy na 30 listopada 2026 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie wystąpiła przewlekłość postępowania. Sąd Apelacyjny od 13 marca 2024 r. do dnia złożenia

skargi nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a bezczynność Sądu wynosiła ponad 25 miesięcy.

Wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, nie uzasadniają zaistniałej zwłoki. Nie budzi wątpliwości, że przewlekłość postępowania jest kategorią obiektywną, a obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie, by sprawy osób podległych jego jurysdykcji toczyły się bez zbędnej zwłoki. Obowiązkiem Państwa jest zatem zapewnienie takiego sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, aby rozstrzygnięcie sprawy nie trwało dłużej niż to jest konieczne. Dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem, zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie. Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzenie postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Należy też stwierdzić, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, choć wyjaśniają powody zwłoki, to jednak jej nie usprawiedliwiają.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżących stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość.

Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 14 maja 2021 r. (prezentata Sądu Okręgowego) i nadal się nie zakończyło, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącym sumę pieniężną w wysokości po 2500 zł za okres od 14 maja 2021 r. do 17 czerwca 2026 r. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącym pełnej żądanej przez nich kwoty w wysokości po 5000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Ze względu na wyznaczenie rozprawy na 30 listopada 2026 r., wnioski Skarżących o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności jest bezprzedmiotowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt. 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt. 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

O kosztach zastępstwa procesowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł), Sąd Najwyższy w pkt 4 postanowienia orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2026, poz. 118).

[a.ł]

